

Eko potatis

Nr 5 – Juni 2008

Bevattning

Lagom är bäst. Just nu är det torrt i hela landet. Många minns med fasa fjolårets blöta. Vi vet ännu inte hur denna säsong blir. Att ge potatisen optimala förutsättningar för god tillväxt i starten ökar förutsättningarna för ett lyckat slutresultat. I ekologisk odling är det extra viktigt eftersom odlingssäsongen kan bli förkortad av bladmögelangrepp. Många undersökningar visar att en gröda som har god vattenförsörjning också utnyttjar växtnäringen i marken bättre, detta gäller flertalet av växtnäringssämnen. Potatis ger en bättre skörd vid jämn markfuktighet under hela säsongen. Vid ojämn tillväxt kan flera kvalitetsfel uppstå, t.ex. inre missfärgningar, ihållighet, sprickor eller missformning. Rekommenderad bevattningsstart är 7–14 dagar efter uppkomst.

Bevattningsförsök med olika grad av uttorkning har visat på en tydlig minskning av tillväxten då hälften av det växttillgängliga vattnet i rotzonen förbrukats. Ju högre avdunstningen är desto tidigare reduceras tillväxten. Mängden växttillgängligt vatten bestäms av jordart, mullhalt, grundvattennivån och rotdjupet. I en sandjord finns betydligt mindre mängd växttillgängligt vatten än i mo, mjåla och lera. En ökad mullhalt gör att jorden kan hålla kvar mer vatten. Rotutvecklingen avgör hur stort vattenmagasin grödan kan utnyttja. Lär känna din gröda och jord genom att gräva upprepade gånger under säsongen. Det är en vanlig missuppfattning att bevattning begränsar rotutveckling. Studier i svenska försök har dock visat att en väl utförd bevattning nästan alltid leder till att rotsystemet blir kraftigare och djupare.

Gräv i marken och undersök om det är torrt. Gräv även efter bevattning för att se om hela drillen blivit väl genomfuktad. Vid bevattning på starkt uttorkade sand- och mulljordar kan det ibland uppstå problem med genomfuktningen. Problemet är större då jorden är uppkupad. Vattnet vill inte rinna igenom markytan utan samlas i svackor och fåror. Inne i potatiskuporna kan det finnas torra områden trots riklig bevattning. Låt därför inte marken torka ut för mycket innan bevattningen startar. Om det är svårt med genomfuktningen, vattna med en mindre giva två gånger i följd.

Lättare jordar där rotdjupet ofta begränsas till matjorden eller då rotsystemet är grunt bör man vattna med

högst 15–20 mm per gång. På bättre vattenhållande jordar och vid större rotdjup är det lämpligt med givor på 25–30 mm. För mycket vatten ger risk för utlakning av växtnäring, syrebrist och skadeangrepp. Bevattning kräver en väl fungerande dränering, annars finns det risk för kvävning om det kommer häftiga regn strax efter.

Det är viktigt att ha rätt munstycksstorlek i förhållande till trycket på bevattningskanonen. Ett för stort munstycke och därmed för långt spridartryck ger kortare kastlängd, ojämn vattenfördelning och stora droppar. Ett för litet munstycke som ger upphov till för högt spridartryck ger upphov till finare droppar och risken för vindavdrift ökar.

Läs mer i ”Bevattning och växtnäringssutnyttjande” utgiven inom Greppa näringen www.greppa.nu

Prognos

Bevattningsbehovet kommer fortare efter ett regn än man tror. SMHI, danska forskare och Lantmännen har tillsammans tagit fram en webbaserad bevattningsprognos. Den beräknar med hjälp av inmatad jordart och från SMHI insamlad och prognostiserad väderdata ut det aktuella vattenbehovet. Man kan enkelt korrigera till den verkliga nederbörden på sin egen gård. Erfarenheten från dem som använder prognosen är att man tidigare låtit marken torka ut för mycket.

Bevattning och bladmögel

Förnärvarande finns det inget registrerat bladmögel i landet, vilket är mycket ovanligt. Det har funnits bladmögel i vävad färskpotatis i Skåne men den liksom all potatis som varit vävad är nu skördad. Det torra vädret gör att smitta från utsäde och mark är liten.

Enligt Björn Andersson, SLU som är expert på bladmögel behöver man inte vara orolig att en bevattning med normala vattenmängder kan starta ett bladmögelangrepp. För att bladmögelsvampen ska utvecklas och spridas behövs en sammanhängande period med en viss luftfuktighet. Vid bevattning i torr väderlek ökas luftfuktigheten endast under en kort tid. Möjligen kan bevattning på morgonen förlänga tiden med högre luftfuktighet. Senare under säsongen när det

finns bladmögel i beståndet kan en bevattning skölja ned bladmögelsporer ned till potatisen och öka risk för brunröta. Undvik att vattna med för stora mängder. För spridningen i fältet är det fortfarande främst "makroklimatet" dvs. det allmänna väderläget som styr utvecklingen.

Värmlandsnäs den 10 juni 2008. Foto: Åsa Rölin

Förebygg skorv genom bevattning

Vanlig skorv orsakas främst av bakterien *Streptomyces Scabies*. Bakterien finns i de flesta jordar men trivs bäst på mullfattig, lucker och kalkrik jord. Risken för angrepp ökar om man potatis återkommer ofta i växtföljden.

Knölna infekteras redan då de anläggs och angreppet utvecklas sedan under hela tillväxtperioden. Vanlig skorv gynnas när det är torrt under knölbildning och fuktigt senare under säsongen. Markfukten minskar luftutbytet runt knölna. Om det är torrt i jorden kan man förebygga mot skorv genom att vattna med

mindre mängder upprepade gånger med kortare intervaller än vanligt under perioden från det att stolonerna börjar svälla och ytterligare 3–4 veckor. Enligt danska Kartofelnyt kan det ske angrepp på de knölar som bildats de senaste 14 dagarna då jorden är torr (vilket motsvarar mer än 20 mm vattenunderskott). Det är viktigast med de först anlagda knölna eftersom de oftast utgör merparten av skörden. Svällning av stolonerna sker tidigare än man tror. Var därför observant och gräv i potatisfälten för att följa med i utvecklingen.

Motståndskraften mot skorv varierar mellan olika sorter. Det finns flera motståndskraftiga sorter bland de sorter som är vanliga inom ekologisk odling, se tabell. Bland mottagliga sorter finns Matilda som lätt får svåra skorvangrepp.

Gradering av motståndskraft mot skorv från utsädesföretagens sortlistor. 1 = mycket mottaglig och 9 = mycket motståndskraftig.

Sort			
Asterix	6	Princess	7
Ditta	8	Satina	8
Fontane	6	Sava	8
Jutlandia	7,5	Suberb	7
Lady Balfour	7	Terragold	7
Matilda	3	Timote	5
Melody	7,5	Valor	5
Ovatio	6	Verity	7

Marknad

Skaraborgspotatis önskar skriva kontrakt på KRAV-potatis, både industri o mat. 0510-27382

Nyhetsbrevet Ekopotatis ges ut av Jordbruksverket i samarbete med Hushållningssällskapet i Värmland.

Prenumeration på Ekopotatis är gratis. För att få brevet via e-post, anmäl dig på <www.sjv.se> (välj prenumerera i vänstermenyn). Nyhetsbrevet finns även på Jordbruksverkets webbplats <www.sjv.se/ekopotatis>

Odlare med mer än ett hektar ekologisk potatisodling kan få brevet i pappersversion. Anmäl intresse till Hushållningssällskapet i Värmland, adress se nedan.

Ansvarig Jordbruksverket:
Katarina Holstmark, Jordbruksverket, Skara
tfn 0501-60 58 61, e-post: katarina.holstmark@sjv.se

Redaktör:
Åsa Rölin, Hushållningssällskapet i Värmland
tfn 054-54 56 00, e-post: asa.rolin@hush.se

Detta material har delvis finansierats med EU-medel

